

Stocholm tahkim merkezinin değerli başkanı, değerli katılımcılar,
Enerji Hukuku Araştırma Enstitüsü adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye enerji sektörü yapısal olarak 2001 yılından itibaren köklü bir değişime uğramıştır. Rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir enerjisi piyasasının oluşturulmasının hedeflendiği bu dönemde yapılan birçok yasal düzenleme ile enerji piyasası yeniden şekillenmiştir.

Artan enerji talebinin karşılanabilmesi ve enerji arz güvenliğinin sağlanması büyük önem arz etmekte ve bunun için gerekli yatırım ortamının hazırlanması gerekmektedir.

Dünya enerji talebi sürekli olarak artmaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı verilerine göre enerji sektörüne 2011-2035 yılları arasında küresel ölçekte toplam 37,9 trilyon dolar yatırım yapılacağı tahmin edilmektedir. Bu talebi karşılamak üzere küresel enerji yatırımları da her yıl artış göstermektedir.

Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde son 10 yıllık dönemde enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülke durumundadır. Türkiye, 2002 yılından bu yana elektrik ve doğal gazda Çin'den sonra en fazla talep artış hızına sahip ikinci büyük ekonomi olmuştur.

Ülkemizde, yüksek büyüme oranlarının sonucu olarak elektrik enerjisi tüketim artışı ortalama yüzde 7-8 seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2023 yılında birincil enerji talebinin yüzde 90 oranında artarak 218 milyon TEP'e ulaşması beklenmektedir. Bir başka ifadeyle, üretim kapasite projeksiyonlarına göre yıllık ortalama talep artışının yüzde 7,5 seviyelerinde oluşması öngörülmektedir.

2023 yılında Türkiye elektrik enerjisi ihtiyacının yaklaşık 500 milyar kWh olacağı tahmin edilmektedir. Bu talebi karşılayabilmek için mevcut kurulu gücün iki katına çıkarılması gerekmektedir.

Ülkemizde enerji sektörünün 2023 yılına kadarki toplam yatırım ihtiyacının 120-130 milyar Doları aşacağı tahmin edilmektedir.

Bu çerçevede ihtiyaç duyulan yatırımların özel sektör tarafından yapılmasını sağlayacak yasal düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Bu

düzenlemelerin bir sonucu olarak elektrik enerjisi üretiminde özel sektörün payı yüzde 61 seviyesine ulaşmıştır.

Enerji sektöründe arz güvenliğinin sağlanması açısından en önemli konu üretim yatırımlarının gerçekleşmesidir. Bunun sağlanması konusunda serbest piyasa koşullarına tam işlerlik kazandırma ve yatırım ortamının iyileşmesini sağlama yönündeki çalışmalar da devam etmektedir.

Diğer yandan Türkiye, Ortadoğu, Hazar Bölgesi ve Orta Asya gibi dünyanın ispatlanmış petrol ve doğal gaz rezervleri bakımından zengin olan kaynak ülkelerine coğrafi olarak yakın bir konumda bulunmaktadır. Önümüzdeki 20 yıl içerisinde yaklaşık yüzde 40 oranında artması beklenen dünya enerji tüketiminin büyük bir bölümünün, içinde bulunduğumuz bölgeden karşılanması öngörülmektedir. Kaynak ülkeler ile tüketici ülkeler arasında doğal bir köprü ve terminal olan Türkiye, enerji kaynaklarının ve taşıma güzergahlarının çeşitlendirilmesini sağlamaya yönelik projelerde de önemli bir aktördür. Bu bakımdan yapılan ve yapılacak yatırım anlaşmalarında Türkiye taraf olarak yerini almaktadır.

Türk enerji mevzuatı ve oluşturulan enerji politikaları açısından baktığımızda elektrik enerjisi ticareti bakımından rekabet ortamında ikili anlaşmalar piyasasının gelişmesini sağlamaya yönelik düzenlemeler ve arz güvenliğinin sağlanması için yatırım ortamının iyileştirilmesini sağlama yönündeki çalışmalar ticari tahkim ve yatırım tahkimi konularını da ön plana çıkarmaktadır.

Bilindiği gibi, yatırımların korunması bağlamında tahkim, alternatif çözüm yöntemi olarak öne çıkan müessesesidir.

Enerji sektörünün teknik ve küresel sermaye yoğunluğu yüksek yapısı sebebiyle, enerji yatırımlarına ve ticaretine ilişkin uyuşmazlıkların, klasik devlet yargısı yerine tarafların hakemleri ve uygulanacak hukuku kendilerinin belirledikleri ve klasik devlet yargısına göre hızlı çözüm sağlayan tahkim yoluyla çözümlenmesi tercih edilmektedir. Diğer yandan tahkim, yatırımcıların “güven ve istikrar arayışı”na cevap verebilecek en iyi uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak tercih edilmektedir.

Enerji yatırımlarına ilişkin ikili ve çok taraflı anlaşmalar ile yatırım sözleşmelerinin hukuki açıdan son derece detaylı biçimde analiz

edilmesi elzemdir. Bu analiz, bahse konu anlaşma ve sözleşmelerin hazırlanmasıyla başlayan, yatırımların korunmasına ilişkin olarak kabul edilen düzenlemelerle devam eden ve en önemlisi uluslararası tahkimle neticelenen geniş bir bakış açısıyla gerçekleştirilmelidir. Zira hem uyuşmazlıkların çıkmasının koruyucu tedbirlerle önlenmesi hem de uyuşmazlık çözüm sürecinde etkin bir hukuki mücadele sergilenebilmesi ancak böylesi bir bakış açısıyla mümkündür.

Bu düşüncelerle; Enstitümüz tarafından düzenlenen Uluslararası Enerji Tahkimi Sempozyumunun enerji yatırımlarının artması ve enerji arz güvenliğinin sağlanması konusunda katkı sağlamasını diler, hepinizi saygıyla selamlarım.